

VERSLAG
VAN DE DIALECTENCOMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1956

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1956—1957

VERSLAG

VAN DE DIALECTENCOMMISSIE OVER 1956

De Dialectencommissie, die in 1956 ongewijzigd bleef, heeft tegen het eind van het jaar de 28ste vragenlijst uitgezonden, die tegelijk als lijst 6 van het Séminaire de Dialectologie flamande de l'Université de Liège is verschenen en die een twintigtal vragen bevat van uiteenlopende aard.

Op 31 december 1956 bezat het bureau der commissie 40155 ingevulde vragenlijsten, als volgt verdeeld: van lijst 1: 2299 exx., van lijst 2: 2299 exx., van lijst 3: 2305 exx., van lijst G.V.: 1897 exx., van lijst 4: 1582 exx., van lijst 5: 1777 exx., van lijst 6: 1550 exx., van lijst 7: 1475 exx., van lijst 8: 1458 exx., van lijst 9: 1315 exx., van lijst 10: 1559 exx., van lijst 11: 1108 exx., van lijst 12: 785 exx., van lijst 13: 1047 exx., van lijst 14: 1055 exx., van lijst 15: 1312 exx., van lijst 16: 1236 exx., van lijst 17: 1270 exx., van lijst 18: 1306 exx., van lijst 19: 1369 exx., van lijst 20: 1215 exx., van lijst 21: 1284 exx., van lijst 22: 1212 exx., van lijst 23: 1211 exx., van lijst 24: 1276 exx., van lijst 25: 1134 exx., van lijst 26: 1367 exx., van lijst 27: 1352 exx. In de loop van het jaar werden 1234 ingevulde lijsten ontvangen.

Voor de „Taalatlas van Noord- en Zuid-Nederland” werden drie kaarten gedrukt: *doodkist*, *2de persoon van het meervoud in het praesens*, en *zolder boven de koestal*. Vier andere kaarten werden getekend en in drukproef gecorrigeerd, t.w. *korenschoof*, *bos stro (gedorst koren)*, *hok (van korenschoven)*, . . . *walmt (het stel, de lamp. . .)*. De bewerking van de kaart van het *etensbord* moest uitgesteld worden wegens het uitblijven van de noodzakelijke gegevens uit Vlaams-België.

De zesde aflevering van de atlas verscheen eerst in het afgelopen jaar, hoewel deze al in 1955 geheel was afgedrukt. Van de tien daarin opgenomen kaarten werden er negen vanwege het bureau der commissie in de Akademiereeks gedrukt, t.w. vader, tante,

zoon, gaai, wiewaal, kneu, vink (Dr. P. J. Meertens), eerste en derde persoon van het meervoud in het praesens (Dr. Adriana R. Hol) en kaantjes (W. G. Rensink). Bovendien bevat deze aflevering, de eerste van de tweede reeks van de atlas, de eerste kaart van de Luikse reeks (merel, getekend door G. Winnen).

Met betrekking tot de bibliografie der Nederlandse dialecten dient te worden vermeld, dat de drukkosten inmiddels dermate gestegen zijn, dat de uitgever de druk alleen tegen een aanmerkelijk hoger bedrag wilde verzorgen. Toen noch de commissie, noch de Akademie in staat bleken te zijn, het vereiste bedrag op te brengen, is de bijstand ingeroepen van de Nederlandse organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk onderzoek, die door een subsidie de uitgave van het werk, dat thans ter perse is, mogelijk heeft gemaakt.

Van het tijdschrift „Taal en Tongval” verschenen de derde en vierde aflevering van jaargang 7 (1955) en de eerste en tweede van jaargang 8 (1956). De subsidieverlening van Z.W.O. werd reeds in het vorige jaarverslag vermeld. De commissie wees als nieuwe leden der redactie aan Mw. Dr. Jo Daan en de heren Caron en Heeroma. De secretaris der commissie trad met ingang van 1957 uit de redactie. Deze telt thans dus vier Nederlandse en evenzeveel Vlaams-Belgische redacteurs.

Het vijftiende symposion werd gehouden op 23 juni. Prof. Dr. Willem Pée hield er een voordracht over „De taalsituatie in Frans-Vlaanderen (een verloren gebied)”. Als gewoonlijk bestond voor deze bijeenkomst een grote belangstelling; te betreuren was echter dat ditmaal ondanks het onderwerp geen enkele gast uit België kon worden begroet.

Het verslag van het 14e symposion met de lezingen van Prof. Dr. L. Grootaers en de heer Heeroma verscheen als deel XVI van de reeks „Bijdragen en Mededelingen” der commissie onder de titel „Het dialectonderzoek in verleden en toekomst”.

Op de medewerkersbijeenkomsten te Bergen op Zoom op 21 april en te Deventer op 16 juni heeft Mw. Daan over het dialectonderzoek gesproken. Op 26 mei werd in samenwerking met de

Zeeuwse vereniging voor Dialectonderzoek te Middelburg een bijeenkomst gehouden, waarop Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, de secretaresse van deze vereniging, over het Zeeuwse woordenboek heeft gesproken. Alle keren heeft een kleine tentoonstelling het gesprokene toegelicht. Aangezien Dr. Daan ook in het afgelopen jaar vrijwel geen gelegenheid heeft gehad voor bezoeken aan medewerkers en dit waarschijnlijk ook in het komende jaar niet zal hebben, wordt gedacht aan uitbreiding van het aantal bijeenkomsten met de medewerkers, teneinde toch zo veel mogelijk met hen in contact te kunnen komen.

Van 28 tot 31 oktober nam de secretaris deel aan een bijeenkomst te Kleef van de Arbeitsgemeinschaft für westdeutsche Landes- und Volksforschung, waarop een aantal Duitse, Vlaamse en Nederlandse dialectologen, historici en archeologen een aantal problemen van hun gemeenschappelijk werkkterrein besproken hebben.

Ook een herhaald verzoek om een rijkssubsidie voor het onderzoek naar de Amsterdamse dialecten werd van de hand gewezen. De commissie zint op de mogelijkheid, langs andere weg de hiertoe benodigde geldmiddelen te verkrijgen.

De verzameling dialectopnemingen werd uitgebreid met medewerking van de N.C.R.V. Mw. Daan werd door deze omroepvereniging zo royaal beloond voor haar medewerking aan de uitzending „Wie brengt me thuis?” op 17 mei, dat de commissie zich de platen met de dialectvoordrachten uit deze reeks uitzendingen kon aanschaffen. Het betreft hier opnemingen van 25 dialecten uit alle delen van ons land. Over het algemeen is het dialect van deze platen in hoge mate betrouwbaar. Het bureau hoopt binnenkort in het bezit van een grammofon toestel te komen, teneinde de thans aanwezige platen zo dikwijls dit wenselijk is te kunnen beluisteren.

In het vorige verslag werd al vermeld dat Dr. Daan met ingang van 1956 de dagelijkse leiding der werkzaamheden van het Dialectenbureau op zich heeft genomen. De student-assistent J. M. L. Verschuren beëindigde zijn werkzaamheden op 5 mei, op eigen verzoek. Van 1 mei tot 4 juli werd hij opgevolgd door de student-

assistent W. G. Rensink, die al eerder in deze functie werkzaam was geweest. Op 9 juli trad de heer P. Tuynman als zodanig in dienst, die in december zijn kandidaatsexamen Nederlandse letteren heeft afgelegd.

De secretaris en Dr. Daan gaven aan de candidandi in de Nederlandse letteren aan de Universiteit van Amsterdam ook nu weer colleges ter inleiding in de dialectologie.

De bibliothecaris, de heer Wander, werkte regelmatig voort aan de systematische catalogus. De bibliotheek onderging door aankoop en schenking een verheugende uitbreiding. De namen der schenkers zijn in Bijlage II opgenomen. Bijzondere geschenken vallen ditmaal niet te vermelden.

Van de buitenlanders die in het afgelopen jaar het bureau bezochten noemen we Mw. Dr. M. M. E. vander Borght-van Bockstaele (Durban, Suid-Afrika), W. Z. Shetter (Madison, Wisconsin, U.S.A.), Dr. Gerhard Worgt (Leipzig), Fr. Dr. Annemarie Hübner (Hamburg), Dr. J. Leenen (Brussel), Prof. Dr. Takesi Sibata (Tokio) en Prof. Dr. Peter Jørgensen (Kopenhagen). De Luikse studenten Mw. G. Debaye en Mw. L. Philippe werkten geruime tijd op het bureau in verband met dialectologische onderzoeken. Op 29 november werd het bureau bezocht door een tachtigtal Germanisten uit Gent onder leiding van Dr. Walter Thys en lic. R. Haeserijn.

De commissie ontving een subsidie van de provincies Gelderland over 1955 en Noord-Brabant en Limburg over 1956 (respectievelijk f 200,—, f 100,— en f 100,—). Van de donateurs, wier namen in Bijlage I worden genoemd, werd een bedrag van f 56,— aan donaties ontvangen. Voor het financieel beheer zij verwezen naar de rekening en verantwoording van de Centrale Commissie.

De commissie wil dit jaarverslag niet besluiten zonder een woord van eerbiedige nagedachtenis te hebben gewijd aan de op 12 oktober overleden Prof. Dr. L. Grootaers. In deze stichter en directeur van de Zuidnederlandse Dialectcentrale te Leuven verliest zij een trouw vriend, die van het begin af op allerlei wijze zijn steun en medewerking heeft verleend en die door het afstaan

van de gegevens van de vragenlijsten voor Vlaanderen het mogelijk heeft gemaakt dat de kaarten van de atlas het gehele Nederlandse taalgebied beslaan. Het sprak dan ook vanzelf dat toen op 28 december 1955 het 25-jarig bestaan van het bureau der commissie herdacht werd, Prof. Grootaers als feestredenaar werd uitgenodigd. Ziekte verhinderde hem destijds al, zijn rede zelf uit te spreken, zodat deze moest worden voorgelezen. Dr. Daan heeft het Dialectbureau, dat zo veel aan hem te danken heeft, bij de begrafenis vertegenwoordigd. De commissie bewaart de nagedachtenis aan zijn sympathieke persoonlijkheid in dankbare herinnering.

*Namens de Dialectencommissie der Koninklijke
Nederlandse Akademie van Wetenschappen:*

C. B. VAN HAERINGEN, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I

Lijst van donateurs van de Dialectencommissie:

M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Dr. H. J. E. Endepols, Prof. Dr. K. Fokkema, Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mw. M. Goedhart-Van Alebeek, Mw. Dr. A. R. Rol, Dr. W. A. F. Janssen, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Prof. Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mw. J. Tinbergen, P. van Vliet, S. S. D. Wehrens, Prof. Dr. J. Wils.

BIJLAGE II

Lijst van personen enz., die in 1956 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten schonken:

American Dialect Society, Prof. Dr. Th. Baader, G. L. Berk, D. P. Blok, Prof. Dr. W. J. H. Caron, Mw. Dr. Jo Daan, A. M. J.

Deelman, Drukkerij en Uitgeverij „Neerlandia” (Meppel), Mr. S. J. Fockema-Andrae, Frysk Institut Groningen, Prof. Dr. L. Grootaers †, Prof. Dr. C. B. van Haeringen, Prof. Dr. K. Heeroma, Mw. Dr. A. R. Hol, Dr. W. Laur, Joseph Meyers, Prof. Dr. L. C. Michels, Prof. Dr. W. G. Moulton, Dr. Georg Nitsche, Prof. Dr. W. Pée, S. E. van Praag, Dr. H. Rosenfeld, Stichting Arnhem-Europa, Universiteits-Bibliotheek Amsterdam, Universiteits-Bibliotheek Leiden, Universiteits-Bibliotheek Utrecht, Udvalg for Folkemaal’s Publikationer (Kopenhagen), H. Veendorp.